

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS POLITIKŲ, TEISĖJŲ, VALSTYBĖS
PAREIGŪNŲ, VALSTYBĖS TARNAUTOJŲ, VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ
BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ PAREIGINĖS ALGOS (ATLYGINIMO)
BAZINIO DYDŽIO, TAIKOMO 2021 METAIS,
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Patobulintas Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų, valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taikomo 2021 metais, įstatymo projektas (toliau – įstatymo projektas) parengtas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 3 d. posėdžio metu priimtą sprendimą grąžinti įstatymo projektą iniciatoriams tobulinti bei įgyvendinant Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 29 straipsnio 2 dalies, Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalies, Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatymo 3 straipsnio, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 6 straipsnio nuostatas, pagal kurias, atsižvelgdamas į praėjusių metų vidutinę metinę infliaciją (skaičiuojant nacionalinį vartotojų kainų indeksą), minimaliosios mėnesinės algos dydį ir kitų vidutinio darbo užmokesčio viešajame sektoriuje dydžiui bei kitimui poveikį turinčių veiksnių įtaką, nacionalinėje kolektyvinėje sutartyje sulytą pareiginės algos bazinį dydį (toliau – bazinis dydis) tvirtina Lietuvos Respublikos Seimas iki Lietuvos Respublikos Seimo pavasario sesijos pabaigos, ir atsižvelgiant į 2021 m. nacionalinės kolektyvinės sutarties projektą, kuriame numatytas bazinis dydis 2021 metais – 177 (šimtas septyniasdešimt septyni) eurai.

Įstatymo projektas yra Lietuvos Respublikos 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto lydimasis teisės aktas, todėl Lietuvos Respublikos Seime numatoma jį svarstyti kartu su šiuo įstatymo projektu.

Įstatymo projekto tikslas – patvirtinti 2021 metams 177 (šimto septyniasdešimt septynių) eurų bazinį dydį, kuris bus taikomas apskaičiuojant valstybės politikų, bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų, valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų, finansuojamų iš valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto ir kitų valstybės įsteigtų pinigų fondų lėšų (toliau – valstybės ir savivaldybių biudžetinės įstaigos), darbuotojų pareigines algas, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėjų, karių darbo užmokesčių, įstatymų pagrindais sudarytų komisijų narių atlygį ir kitas teisės aktuose nustatytas išmokas ar atlygius.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės skyriaus patarėja Agnė Nakčerienė (tel. 8 656 38 257, el. p. agne.nakceriene@socmin.lt).

3. Kaip šiuo metu reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

2020 metų bazinis dydis nustatytas Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų, valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taikomo 2020 metais, įstatymu ir yra 176 eurai.

2021 metų bazinis dydis nenustatytas.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Ekonominės raidos scenarijuje, viešai paskelbtame 2020 m. gruodžio 14 d. Lietuvos Respublikos finansų ministerijos interneto svetainėje, pateikti šie pagrindiniai darbo rinkos ir makroekonominiai rodikliai ir jų prognozės:

1. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalies ūkyje 2019 m. buvo 1 296,40 Eur (2020 m. – 1 417,40 Eur, prognozuojama, kad 2021 m. bus 1 475,90 Eur). Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 2019 m., palyginti su 2018 m., padidėjo 8,8 proc. (2020 m. – 9,3 proc., prognozuojama, kad 2021 m. padidės – 4,1 proc.).

2. Suderintas vartotojų kainų indeksas (vidutinis metinis) 2019 m. buvo 2,2 proc. (2020 m. – 1,0 proc., prognozuojama, kad 2021 m. bus – 1,4 proc.).

3. Nedarbo lygis 2019 m. buvo 6,3 proc. (2020 m. – 8,8 proc., prognozuojama, kad 2021 m. bus 8,2 proc.).

4. Bendrasis vidaus produkto (toliau – BVP) pokytis palyginamosiomis kainomis 2019 m. buvo 4,3 proc. (2020 m. – -1,5 proc., prognozuojama, kad 2021 m. bus 2,8 proc.).

5. Darbo našumo (BVP palyginamosiomis kainomis vienam užimtam gyventojui) pokytis 2019 m. šalies ūkyje buvo 4,1 proc. (2020 m. – 0,4 proc., prognozuojama, kad 2021 m. bus 2,1 proc.).

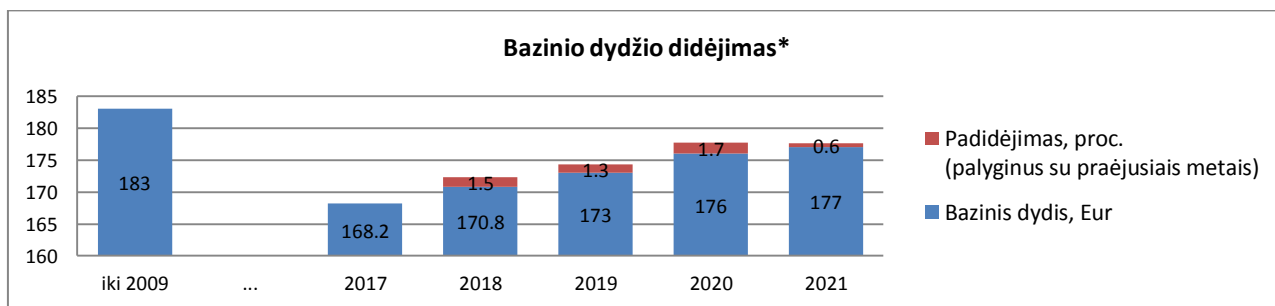
Nors ir pastebima ekonomikos atsigavimo ženklų, nesitikima 2021 metais kompensuoti šiemet dėl COVID-19 pandemijos patirtų nuostolių. BVP palyginamosiomis kainomis toks, koks buvo 2019 m., nebus nei 2021 m., nei visą vidutinį laikotarpį, o, atsigavus ekonominiam aktyvumui ir išaugus darbo jėgos paklausai, nedarbo lygis 2021 m., tikėtina, sumažės iki 8,2 proc. Ekonominės raidos scenarijuje numatoma, kad vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio 2021 metais augimo tempas sieks 4,1 proc. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais, mažėjant nedarbo lygiui ir stiprėjant darbo jėgos paklausai, darbo užmokesčio augimo tempas šalyje palaipsniui spartės ir laikotarpio pabaigoje priartės prie 5,0 proc. (2019 m. buvo 8,8 proc.).

Pagrindiniai Ekonominės raidos scenarijaus rodikliai

Rodiklio pavadinimas	2019	2020	2021P	2022P	2023P
BVP (to meto kainomis), mln. eur	48797,4	48491,5	50578,4	53084,1	55790,1
BVP (palyginamosiomis kainomis) pokytis, proc.	4,3	-1,5	2,8	3,1	3,1
Suderintas vartotojų kainų indeksas (vidutinis metinis)	2,2	1,0	1,4	1,8	2,0
Nedarbo lygis (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį), proc.	6,3	8,8	8,2	7,2	6,6
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokytis, proc.	8,8	9,3	4,1	4,5	5,0
Užimtųjų skaičiaus pokytis, proc.	0,3	-1,9	0,7	0,9	-0,1

Istatymo projekte siūloma 2021 metams patvirtinti 177 eurų bazinį dydį, kuris, palyginti su šiuo metu galiojančiu baziniu dydžiu, didėtų 0,6 procento. Nustačius minėtą dydį, valstybės politikų, bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų, valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojų, Konstitucinio Teismo teisėjų, karių darbo užmokestis (atlyginimai), įstatymų pagrindais sudarytų komisijų narių atlygis ir kitos teisės aktuose nustatytos išmokos ir atlygiai padidėtų apie 200 tūkstančių darbuotojų nuo 4 iki 32 eurų (nuo mažiausiai uždirbančio darbuotojo, dirbančio pagal darbo sutartį, iki Konstitucinio Teismo pirmininko ar jį pavaduojančio teisėjo).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad iki 2009 metų sausio mėnesio galiojo 141,9 euro bazinis dydis (490 Lt arba 183 Eur, įvertinus mokestinę reformą), kuris dėl krizės buvo sumažintas iki 137,57 euro (475 Lt), o nuo 2009 m. rugpjūčio 1 d. – iki 130,33 euro (450 Lt). Šiuo metu bazinis dydis 5,40 euro mažesnis nei iki 2009 metų galiojęs bazinis dydis ir yra 176 (arba 136,50 Eur iki mokestinės reformos) eurais.

* Iki 2019 m. pateikti duomenys, padauginti iš 1,289.

Numatoma teigiama priimto įstatymo pasekmė – net ir nedaug padidinus bazinį dydį, padidės viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokestis, o kartu – ir jų perkamoji galia.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu). Galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatoma neigiama priimto įstatymo pasekmė – bazinio dydžio padidėjimas, esant išnaudotiems fiskaliniams limitams, turės didelę įtaką valstybės biudžetui.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ar korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo įgyvendinimas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymą, kitų įstatymų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

9. Ar Įstatymo projektas yra parengtas laikantis Valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimus. Įstatymo projekte naujų sąvokų nepateikiama.

10. Įstatymo projekto atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis bei Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projekto nuostatos atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas, Europos Sąjungos dokumentų nuostatomis neprieštarauja.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymui įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų rengti nereikės.

12. Kiek valstybės ir savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Pagal Finansų ministerijos pateiktus duomenis, baziniam dydžiui padidinti 1 euru iš valstybės biudžeto reikėtų apie 21 mln. eurų per metus.

13. Rengiant įstatymo projektą gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant įstatymo projektą, specialistų išvadų ir vertinimų negauta.

14. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinės paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai yra „pareiginės algos bazinis dydis“, „valstybės tarnautojas“, „valstybės pareigūnas“, „darbuotojas“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.